

СТАНОВИЩЕ

за дисертация на тема: “Визуални структури в композициите на дипломните работи в специалност “Стенопис” към Националната художествена академия”
на Радостин Василев Седевчев

от доц. д.изкуств. Незабравка Иванова

Дисертацията на Радостин Седевчев представлява теоретична разработка, посветена на дипломните работи в специалност “Стенопис”, създадени в периода от 1960 г. до 2017 г. и техните композиционни визуални структури. Авторът аргументира времевите граници с това, че от създаването на специалността през 1948 г. до 1952 студентите се дипломират с етюд, а тепърва от 1960 г. са налице първите дипломни работи, чиито проекти са защитени с фрагменти, изпълнени в материал.

Още в самото начало авторът определя целта на разработката “да се дефинират основните визуални структури, изграждащи композиционните принципи в дипломните работи на завършилите специалност „Стенопис“ през годините, чрез старателен анализ на значителен процент от дипломните произведения.” Изследването предполага събирането на изчерпателен изобразителен материал, който Седевчев събира, старателно анализира и подрежда, базирайки се върху спецификата на композиционните решения в техните визуални структури. Тезата е, че визуалната структура говори за състоянието и особеностите на композиционните похвати в изследвания период и може да даде информация както за проблемите на композицията, така и за изкуството на стенописта.

Специализирана литература по въпросите на визуалните структури в стенописта не е налице, затова Седевчев стъпва върху направените до момента изследвания на преподаватели в специалност „Стенопис“ на НХА като Олег Гочев, Боян Добрев, Илия Илиев като се обръща и към познати автори в областта на теория на изкуството, какъвто например е Рудолф Арнхайм. Седевчев в своята разработка категоризира в три основни групи визуалните структури в композициите на дипломните работи и ги определя като: ордерно системна, ентропична и хибридна, които оформят трите основни глави на дисертационния труд. Чрез анализ на значително количество защитени дипломни произведения автора на базата на трите групи, които той определя се прави систематизация и разграничаване на основните визуални структури, използвани през годините в специалността. Седевчев си поставя определени задачи, но като конкретна задача той приема обстоятелството, че неговите анализи служат за теоретична и визуална основа, върху която да развие своите разсъждения.

Структурата на дисертационния труд е подчинена на трите групи визуални структури, като всяка глава е озаглавена по съответния начин. В обширната

уводна част е засегната историята на специалността, която фигурира под различни наименования и формулира обекта, предмета на изследването, целите и задачите.

Първа глава изследва ордерно-системните визуални структури, като терминът се използва в неговата многозначност. Авторът прави уговорката, че тръгва към анализа на произведенията от гледна точка на геометричните системи и векторни схеми. Това са композиции изградени на основата на фризовата вертикална векторност, на златното сечение и пр. на центробежни или центростремителни композиции и техните производни. Те могат да са прости – използващи една от структурите, или сложни – с повече от една ордерни системи. Тези композиции са известни на творците от хилядолетия и използвани основно до появата на авангарда в началото на XX век. Настоящите разсъждения са подкрепени с визуалните структури и посочени композиционните похвати на дипломните работи основно до средата на 70-те години на XX век. След този период Седевчев включва понятието ентропични визуални структури, както и озаглавява следващия раздел на дисертацията.

Авторът разсъждава над термина “ентропия” като прави съществена разлика между термина използван във физическите науки и този употребен от Арнхайм. Там въвежда и като съдържание на понятието „ентропия“, използвано във фотоизображението (по Д. Добревски). Арнхайм разглежда ентропичните композиции в смисъла на нещо, което има собствена вътрешна логика, и структура и в общи линии е съвсем различно от безредието. Подчертава се, че тези визуални структури могат да се разглеждат в три подгрупи като ниска, умерена и висока. Критерият за ентропични визуални композиции се базира на наличието или липсата на баланс между отделните елементи, от отношенията фигура – фон и от наситеността на отделните елементи в творбата. Подчертава се, че принципа на ентропичната композиция е прилаган в двадесет и девет от произведенията, които са анализирани в дисертацията и съответно присъстват в албумната част. Сред тях няколко са с ниска степен на ентропия, други – с умерена степен, и трети с високо ниво на ентропия.

Трета глава е посветена на “Хибридните визуални структури.” Обяснява се, че тези структури са със сравнително най-сложни композиционни решения. Тези композиции в произведенията предлагат обаче богати възможности на твореца за решаване на органична връзка с архитектурната даденост. Авторът набляга на няколко специфични групи в тези визуални структури като например ордерна хибридност и ентропична хибридност. Тази структура е най-сложна за овладяване, тъй като при нея е важен балансът като композиционен принцип. Но, сложността се увеличава от търсенето на баланс между произведението и архитектурата рамката. Подчертава се, че хибридната визуална структура е предпочитана от дипломантите през последните двадесет години.

Всяка от групите е подкрепена с съответен илюстративен материал.

Изводите до които достига авторът са, че диапазонът на структурите, използвани в дипломните работи на студентите е по голям от очакваното, което се дължи в голяма степен на разнообразието на темите и характера на

архитектурата и тяхната специфика. Овладяването на сложни архитектурни пространства, разнообразните концептуални идеи и техните композиционни похвати са задачи, стоящи пред дипломантите и техните преподаватели от специалността

Основен принос на докторанта е, че за първи път се изследват подобни визуални структури в дипломните работи на дипломанти от специалност “Стенопис” в НХА, направена е класификация и систематизиране според теоретични принципи, разработени от докторанта.

За първи път в историята на специалността е съставен албум с изображения, съдържащ 320 илюстрации на дипломни работи и проекти на успешно защитили. Дигитализиран и каталогизиран е архивът на проф. М. Енев и Е. Апостолова, свързан с развитието на специалността “Стенопис” в НХА. Изготвен е и подробен списък на завършилите специалността.

Въз основа на дисертационния труд и постиженията на докторанта, предлагам на уважаемото жури да присъди образователна и научна степен “ДОКТОР” на Радостин Василев Седевчев.

Доц. д.изк. Незабравка Иванова